

Muzeul de Artă Cluj-Napoca, instituție publică de interes județean, care funcționează sub autoritatea Consiliului Județean Cluj, vă invită să vizitați, în perioada 23 iunie – 4 iulie 2021, expoziția Biró József, care cuprinde lucrări de pictură, grafică, desene, documente de arhive din colecția donată de nepotul artistului, Ádám Biró, Comunității Evreiești din Cluj.

„Născut la Oradea, fiul lui Mark Biro, director al școlilor evreiești ale orașului de la malul Crișului Repede, și-a susținut doctoratul în istoria artei la Facultatea de Arte a Universității din Budapesta, în anul 1932. Tema sa de doctorat a fost studiul clădirilor în stil baroc ale Oradei. Îndrăgostit de castelele din Ardeal, pe care le vizitase în perioada interbelică, atunci când se aflau încă în stare nealterată de vicisitudinile celui de-al Doilea Război Mondial, a publicat o carte de o frumusețe rară, intitulată Erdélyi kastélyok (Castele transilvănene, 1943), în care a explorat și documentat istoria vechilor castele și conace. A descris cu acuratețe și eleganță elementele decorative ale clădirilor, analiza stilului arhitectural constituind un reper pentru toți cercetătorii în domeniu, fiind citat în majoritatea lucrărilor publicate de la apariția cărții. A prezentat de asemenea colecțiile de artă: sculpturi, picturi și mobilier, bibliotecile cu fond bogat, grădini de o frumusețe rară. Aceste castele reprezentau centre ale vieții intelectuale maghiare, ale științei, literaturii și muzicii. Cartea cuprinde și numeroase fotografii ale autorului, care sunt de valoare istorică.

De o erudiție ieșită din comun, Biró a fost bun cunoscător al limbii latine și pe lângă maghiara maternă citea și scria în numeroase limbi, printre care franceza, româna, italiana, spaniola, germana, engleza și olandeza. Era un grafolog extrem de bine pregătit, cunoscător profund al psihologiei scrisului de mână. A fost autorul celui mai popular tratat de grafologie, publicat în anul 1930 și reeditat în formă revizuită în 2013. A catalogat biblioteca de 30 de mii de volume din castelul de la Bonțida al contelui Miklós Bánffy, scriitor, grafician, scenarist, regizor de teatru și om politic, apoi József Biró a devenit directorul Bibliotecii Teleki, cunoscută sub numele de Teleki-téka (1937-1939).

Talent precoce, la vârsta de șapte ani a studiat sub îndrumarea pictorului János Thorma, iar când a împlinit 18 ani s-a înscris la Școala Superioară de Artă Decorativă din Budapesta (Képzőművészeti Főiskola), la clasa lui István Réti. A fost impresionat și influențat de lucrările lui Gyula Rudnay și János Vaszary. Ca

pictor, József Biró își făcuse un nume în timpul vieții sale, dar astăzi lucrările sale au rămas puțin cunoscute. Conform scriitorul Géza Hegedüs, deținea o tehnică sigură, a creat multe picturi frumoase și desene reușite, dar nu a ajuns la o personalitate artistică încheată și coerentă. Cunoscutul pictor István Csók a opinat că Biró putea deveni un artist remarcabil, dacă nu ar fi fost răpit de știință. Astfel, a rămas doar o promisiune. Istoricul de artă Tibor Gerevich a considerat că József Biró a fost cel mai însemnat discipol al său, care a devenit un foarte bun istoric de artă întrucât cunoștea arta din interior, pentru că era un adevărat pictor și arta sa constituia baza și obiectul științei sale.” (Daniel Lówy)